

Plán primární prevence

školní rok 2019/2020

Gymnázium Františka Křížíka a základní škola

Vypracovala: Mgr. et Mgr. Veronika Taušová - školní metodik prevence

Konzultace metodika prevence: pátek 7:15-8:15 veronika.tausova@krizik.eu

Konzultace školního poradce: pondělí: 9:00-16:00 renata.vordova@krizik.eu

středa: 8:00-13:00 a 15:00-17:00 (po domluvě)

Schválila: Mgr. Šárka Chvalová - ředitelka školy sarka.chvalova@krizik.eu

V Plzni, září 2019

Plán preventivní prevence je vypracován pro potřeby naší školy – Gymnázium Františka Křížíka, Sokolovská 54, Plzeň. Je určen pro všechny žáky, jejich rodiče, pro pedagogické i nepedagogické pracovníky školy, dále pro pracovníky jiných institucí, které se budou podílet na jeho realizaci, i pro všechny návštěvníky školy.

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Analýza rizikového chování na GFK.....	4
3. Silné a slabé stránky školy.....	4
4. Stanovení cílů Plánu primární prevence pro školní rok 2019/2020.....	5
4.1. Předpoklady a definování východisek.....	5
4.2. Oblasti prevence.....	6
4.3. Vymezení cílové skupiny.....	6
4.4. Cíle programu dle zaměření.....	7
4.5. Řízení a realizace činností spojených s prevencí rizikových situací.....	9
5. Výuka Gymnázia Františka Křížíka a zařazení témat primární prevence do jednotlivých předmětů v souladu s tematickými plány a prioritami PPP.....	10
6. Primární prevence v jednotlivých ročnících pro rok 2019/2020.....	11
7. Krizový plán při výskytu rizikového chování:.....	15
8. Jak poznám, že má žák problém?.....	21
9. Kontakty na webové stránky s problematikou rizikového chování mládeže:.....	22

1. Úvod

Zahájit primární prevenci rizikového chování v době školní docházky je velmi důležité, neboť děti a dospívající školního věku jsou nejohroženější skupinou. Vedle rizikového chování je to zneužívání návykových látek a především také netolismus, který zaznamenává v dnešní společnosti nárůst.

Gymnázium Františka Křížíka z tohoto důvodu připravuje každoročně aktualizovaný program prevence rizikového chování, který zohledňuje věk cílové skupiny a vybírá formy a metody jako nástroj primární prevence.

Pro gymnázium je Preventivní program závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Preventivní aktivity vychází a jsou v souladu s níže uvedenými dokumenty:

- 1) Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013- 2018
- 2) Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže – č.j. 14514/2000 – 51
- 3) Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení – č.j. 28 275/2000 – 22
- 4) Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance – č.j. 14423/99 – 22
- 5) Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních – o č.j. 22294/2013-1
- 6) Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a žáků ve školách a školských zařízeních – č.j. 21291/2010-28
- 7) Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a žáků ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005 – 25
- 8) Evaluace a diagnostika preventivních programů Všechny výše uvedené dokumenty jsou k dispozici k prostudování na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy www.msmt.cz
- 9) Školní řád Gymnázia Františka Křížíka <http://www.krizik.eu/gymnazium/radyskoly/>

2. Analýza rizikového chování na GFK

Specifikem osmiletého gymnázia je věkové rozložení žáků – 11 – 20 let. Vzhledem k tomu je jak prevence, tak témata, která jsou řešena, velmi široká. V nižších ročnících – prima a sekunda je zařazen povinný předmět OSV, seznamovací víkend a v kvintě, kdy jsou do stávajících tříd přijímáni další žáci z 9. tříd ZŠ, adaptační pobyt a těžiště jak prevence, tak řešených případů rizikového chování je ve vzájemných vztazích ve skupině. V poslední době bylo řešeno několik případů narušených vztahů ve skupině, vždy se však podařilo vzhledem ke spolupráci s třídními učiteli zachytit problémy včas. Všechny případy byly v počátečních stádiích, byly řešeny v souladu s Metodickým pokynem MŠMT a následnou prací se třídou. Vše bylo zvládnuto v součinnosti se školním poradcem, v jednom případě byl přizván odborník z pomáhající organizace.

Další řešená témata byla v poslední době suicidální myšlenky i pokusy – žáci byli po pohovorech se školním poradcem předáni do odborné péče. Škola má dobré zkušenosti s konkrétními pomáhajícími organizacemi a odborníky. Zneužívání návykových látek, poruchy příjmu potravy, neutěšené rodinné podmínky, partnerské vztahy – to jsou témata řešená školním poradcem u jednotlivců. V poslední době jsme se na GFK nesetkali s žádným delikventním chováním žáků.

3. Silné a slabé stránky školy

Priority školy tkví v prohlubování její jedinečnosti:

- vzájemná spolupráce (tandemová výuka, partnerský přístup a vstřícná spolupráce mezi rodiči, pedagogy a žáky, ÚMO 1, dalšími organizacemi, příprava na příchod dětí z naší ZŠ s programem „Začít spolu“ a „Hejného matematikou do našich prim)
- hledání a objevování (podpora touhy po vědění, práce s nadanými žáky, chuť u učitelů na sobě dále pracovat)
- radost (z práce a spolupráce a z úspěchů zaběhnutých kvalitních projektů či z jejich inovace)
- zodpovědnost (přenášet více zodpovědnost za vzdělávání na žáka, udržení zdravého a bezpečného prostředí školy, kvalitní výuka)
- porozumění (rozvíjení práce s integrovanými žáky, pomoc žákům v nestandardních situacích, podporování žáků v zapojování do soutěží)

Silné stránky školy:

- výchova a vzdělávání v evropských souvislostech
- aplikovaná výchova – sepětí se životem
- posilování individuality žáků
- nabídka mimoškolních aktivit a kroužků
- stálé zlepšování spolupráce s rodiči (konzultační hodiny), společné akce (Dušičkový pochod, maturitní plesy, divadelní představení, organizování výstav v areálu školy i mimo ni), dny otevřených dveří (Klíče od kabinetů GFK)

- dobrá spolupráce s některými organizacemi a úřady
- množství projektů a projektových dní

V průběhu celého školního roku škola organizuje několik projektových dnů, některé úzce tematické, např. Den vědy, Den poezie, Den Země, Ekologický projekt, jiné dávají příležitost k uskutečnění řady exkurzí a dílčích mini projektů. Projekty na naší škole se dají rozdělit do několika skupin:

- mezinárodní – spolupráce se zahraničními školami – partnerské gymnázium v Německu, střední škola v Holandsku
- mezioborové – bloková výuka, projekty napříč předměty, aktuální témata prevence.
- koncepce školy – práce na „novinkách“ ve škole, oživení zájmu o školu, zapojení žáků do dění školy, příprava školního vzdělávacího programu.
- tematické – v jednotlivých předmětech, např. ekonomické v rámci výuky společenských věd, francouzský den, ekologický projekt Palmový olej, apod.
- projektový týden – týden pro vyšší gymnázium v době Školy v přírodě.
- ročníkové projekty - vzhledem k množství průřezových témat a některých obtížněji zařaditelných témat jsme se rozhodli doplnit svoje tradiční projekty a stanovit jejich pravidelnost pro jednotlivé ročníky. Projekty probíhají buď v září anebo na konci června a jsou určeny pro konkrétní ročníky v závislosti na učivu. Jedná se o tří až pětidenní akce probíhající ve škole nebo mimo školu. Konkrétní učivo a výstupy jsou přítomny v osnovách jednotlivých předmětů. Akce nemají pouze vzdělávací charakter, ale jejich přínosem je stmelení kolektivu třídu v jiném než školním prostředí.

Slabé stránky školy:

- lepší zviditelnění a propagace školních aktivit mimo naše gymnázium
- systematictější práce s problémovými žáky
- rozšířit spolupráci s dalšími organizacemi
- zintenzivnit propojenost mezi předměty

4. Stanovení cílů Plánu primární prevence pro školní rok 2019/2020

4.1. Předpoklady a definování východisek

Na gymnáziu průběžně sledujeme výskyt výukových a výchovných problémů našich žáků a tyto problémy se snaží řešit nejprve třídní učitel, poté třídní učitel ve spolupráci s výchovným poradcem nebo metodikem prevence a s ředitelkou školy. V případě závažnějších problémů řešíme vzniklou situaci na pedagogických radách, resp. na výchovných komisích. Ve školním roce 2016/2017 to byly zejména problémy se záškoláctvím, nevhodným chováním žáků k sobě navzájem, školními neúspěchy, domácím násilím a pokusy šikany v počátečním stadiu. Nejednalo se však o početné kolektivy žáků. Zmiňované projevy byly vázány na jednotlivce či

velmi malé skupinky žáků. Nejrozšířenějším problémem mimo prostory školy a mimo vyučování zůstává konzumace alkoholu a užívání tabákových výrobků.

Problematika rizikového chování je zařazena do výuky i do školních a mimoškolních akcí (besedy, přednášky, výlety, kroužky, projekty, adaptační pobyty...)

4.2. Oblasti prevence

Primární prevence Gymnázia Františka Křížika, která je v souladu s metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy, se zaměřuje na předcházení rizikového chování dětí a mládeže v těchto oblastech:

- extrémní projevy agrese, konflikty, zneužívání a šikana
- záškoláctví
- lidská práva
- poruchy příjmu potravy
- užívání návykových látek (drogy, alkohol, omamné a psychotropní látky (OPL) a kouření)
- kriminalita, vandalismus a delikvence
- netolismus - virtuální drogy (počítače, telefony, televize)
- patologické hráčství (gambling)
- závislost na politickém a náboženském extremismu, negativní působení sekt
- kyberšikana
- xenofobie, rasismus
- sexuálně rizikového chování a pohlavní nemoci

Dále se zaměřuje na rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí
- šikany, kyberšikany
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- ohrožování výchovy mládeže
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie, vegetariánství, ortorexie atd.).

4.3. Vymezení cílové skupiny

Žáci a žáci Gymnázia Františka Křížika

- hlavní cílová skupina
- zvláštní pozornost je zaměřena na studující se specifickými vývojovými poruchami učení a chování

Pedagogický sbor

- nutnost vytváření vhodných podmínek pro kladné postoje pedagogického sboru k problematice prevence rizikového chování
- další vzdělávání v oblasti prevence

Rodiče žáků

- individuální přístup k rodičům, u jejichž dětí bylo zjištěno užití návykových látek, konzumace alkoholu atd. či se u nich vyskytly zárodky šikany

4.4. Cíle programu dle zaměření

Cíle pro žáky

- 1) Zvýšení informovanosti v oblasti společensky nežádoucích jevů (podstatnou část informací získají žáci v rámci výuky předmětů osobnostně sociální výchova, občanská výchova, základy společenských věd, český jazyk, biologie, chemie, dějepis, rétorika, cizí jazyky, tělesná výchova).
- 2) Umět posoudit zdravotní a sociální rizika, která užívání drog přináší (legálních i nelegálních) a dokázat odmítnout nabízenou drogu.
- 3) Chápat význam zdravého způsobu života.
- 4) Vědět o možnostech pomoci při řešení osobních problémů (ve škole i mimo školu).
- 5) Znat právní důsledky šikany a kyberšikany, zastrašování, projevů rasismu a užití násilí.
- 6) Podílet se na tvorbě prostředí a životních podmínek.
- 7) Snažit se o vzájemnou komunikaci žák – učitel, žák – rodič.
- 8) Psychické a fyzické posilování (zvyšování sebevědomí, naučit se překonávat překážky).

Cíle pro pedagogy

- 1) Pozitivní a optimistický přístup ke žákům.
- 2) Zvyšování informovanost v oblasti společensky nežádoucích jevů, zdravého způsobu života (podstatnou část informací získají žáci v rámci výuky předmětů osobnostně sociální výchova, občanská výchova, základy společenských věd, český jazyk, biologie, chemie, dějepis, rétorika, cizí jazyky, tělesná výchova).

- 3) Podílení se na realizaci školního preventivního programu.
- 4) Vedení žáků ke zdravému životnímu stylu, ke správné životosprávě, dostatku pohybu.
- 5) Zlepšování klimatu školy.
- 6) Rozšiřování informovanosti žáků a rodičů o problematice sociálně patologických jevů.
- 7) Trvání na důsledném dodržování školního řádu.
- 8) Vstřícná komunikace učitel – žák, učitel – rodič.

Cíle pro třídní učitele

- 1) Udržování pravidelného kontaktu se třídou (každotýdenní efektivní třídnické hodiny atd.), zájímání se o dění ve třídním kolektivu, poznávání vzájemných vztahů a problémů vznikajících ve třídě.
- 2) Účast na adaptačním kurzu pro první ročník na začátku školního roku.
- 3) Rychlé, důsledné a efektivní řešení problémů ve třídě.
- 4) Úzká spolupráce s rodiči žáků.
- 5) Sledování efektivity preventivních aktivit.

Cíle pro školního metodika

- 1) Příprava a realizace plánu primární prevence.
- 2) Podílet se na dalším vzdělávání pracovníků školy v oblasti prevence negativních sociálně patologických jevů (spolupráce s team-buildingovými agenturami atd.).
- 3) Dále se vzdělávat v problematice prevence negativních sociálně patologických jevů – účast na odborných kurzech a seminářích, sebevzdělávání, rozšiřování školní knihovny a videotéky o vhodné materiály s tematikou prevence rizikového chování mládeže.
- 4) Pravidelně vyhodnocovat přínos školního preventivního programu (evaluace na konci školního roku).
- 5) Spolupráce s okresním metodikem prevence – Plzeň – město: Mgr. Martina Vlčková

4.5. Řízení a realizace činností spojených s prevencí rizikových situací

Ředitelka školy

- podporuje týmovou spolupráci školního metodika prevence, výchovného poradce, školního psychologa, třídních učitelů a ostatních učitelů při přípravě, realizaci a vyhodnocování plánu prevence
- školním metodikem jmenuje toho, kdo má pro výkon této činnosti předpoklady a odbornou způsobilost
- vytváří podmínky pro předcházení rizikovému chování a spoluřeší krizové akutní případy
- zabezpečí poskytování poradenských služeb na gymnáziu

Školní metodička prevence (dále jen ŠMP)

- monitoruje žáky s rizikovým chováním
- komunikuje s žáky školy, jejich rodiči a ostatními pedagogickými pracovníky gymnázia
- koordinuje přípravu preventivního programu gymnázia a spolupodílí se na jeho realizaci
- metodicky vede pedagogické pracovníky v oblasti prevence rizikového chování, popřípadě doporučuje jejich další vzdělávání
- zaměřuje se ve spolupráci s třídními učiteli na zachycování signálů upozorňujících na problematiku rizikového chování
- ve spolupráci s ředitelkou školy (popř. se školním psychologem/poradcem) kontaktuje při akutní krizové situaci odborné pracoviště
- vede písemné záznamy o rozsahu a činnosti školního metodika prevence
- odborné informace o problematice rizikového chování předává pedagogickým pracovníkům
- zajišťuje aktualizaci webových stránek školy věnujících se problematice prevence rizikového chování

Třídní učitel

- má stěžejní roli při naplňování plánu primární prevence
- spolupracuje se ŠMP při mapování vztahů a detekci rizikového chování
- v třídním kolektivu navozuje bezpečné prostředí ve třídě, pomáhá vytvářet vnitřní pravidla třídy a dbá na jejich dodržování
- garantuje spolupráci školy s rodiči
- bere v potaz osobnostní specifika žáků ve třídě a zná jejich rodinné zázemí

Pedagogický sbor

- učitelé začleňují téma prevence do svého vyučování
- u žáků se snaží o rozvoj sociálních dovedností
- problémy z oblasti prevence konzultují se ŠMP (školním poradcem) a s vedením školy

5. Výuka Gymnázia Františka Křížíka a zařazení témat primární prevence do jednotlivých předmětů v souladu s tematickými plány a prioritami PPP

Základy společenských věd, osobnostně sociální výchova (OSV) a občanská výchova:

Základy psychologie, sociologie a státoprávní teorie

- Vlastnosti osobnosti, zájmy a záliby
- Vztahově postojové sebe-regulační vlastnosti osobnosti
- Učení, jeho životní význam, metody učení
- Psychohygienu
- Psychologie osobnosti
- Sociální psychologie
- Psychologie učení
- Sebepoznání a sebe-evaluace
- Konflikty, asertivita
- Multikulturní výchova (lidská nesnášenlivost, formy náboženství, lidská práva)
- Způsob života a životní styl
- Problémy mládeže
- Problémy volného času
- Rodinné právo
- Trestní právo
- Kriminální mládeže
- Šikana a kyber-šikana
- Spolupráce
- Gender
- Globalizace

Cizí jazyky:

- Rodina – její vzájemné vztahy a problémy
- Problémy mladých lidí – závislosti – alkohol, drogy, kouření, partner, image, přátelství a vztahy mezi lidmi
- Problémy třetího světa
- Ekologie – globální oteplování, kácení dešťných pralesů, znečištění ovzduší, ozónová díra, skleníkový efekt

Biologie

- Využití rostlinných jedů v lékařství
- Možnost zneužití omamných látek
- Socializace
- Genetika
- Nervová soustava a patogenní působení drog
- Mechanismus působení mediátorů
- Pohlavní choroby
- Antikoncepce

- Vývoj plodu, vliv nikotinu, alkoholu a drog na plod

Zeměpis (částečně i biologie, ekologie, dějepis...)

- Významné dny s hledisky Země (Den Stromů, Den Země, Den bez aut, atd.)
- Globální problémy naší planety
- Problémy migrace
- Rasismus a xenofobie □ Náboženská nesnášenlivost □ Boj o zdroje
- Problémy třetího světa
- Konfliktní regiony, ohniska napětí
- Geneticky modifikované potraviny
- Skleníkový efekt
- Výskyt návykových látek, jejich složení a účinek

Tělesná výchova

- Zdravověda, netradiční sporty
- Organizace sportovně turistických kurzů, organizace lyžařských kurzů.
- Zapojení žáků do sportovních soutěží v rámci kraje.

6. Primární prevence v jednotlivých ročnících pro rok 2019/2020

Plánované akce určené všem žákům během školního roku 2019/2020, jež slouží jako primární prevence i podpora dobrého klimatu a pozitivních jevů na naší škole:

- vánoční oslavy školy – vánoční dílny, vánoční program v rámci tříd, návštěva vánoční Plzně
- pomoc při organizaci dne Klíče od kabinetů GFK
- Den lidských práv, Den tolerance, Světový den bez tabáku, Evropský den jazyků, Den vody, Světový den zvířat, Den vody, Den stromů, Den Země atd.
- účast v soutěžích – olympiády, literární soutěže
- celostátní soutěž Přírodovědný klokan
- celostátní soutěž Matematický klokan
- Dušičkový pochod
- Večírek GFK
- různé sportovní soutěže a turnaje (i v teamu s učiteli např. Vánočka), lyžařské kurzy
- možnost návštěvy divadelních představení školního divadla
- maturitní ples
- individuální návštěvy Dnů otevřených dveří pořádaných fakultami VŠ
- na přání žáků, učitelů či rodičů zajistí metodik prevence besedy (akreditované) na zvolené téma
- docházka školní poradkyně Mgr. Renaty Vordové 2x týdně

Prima

Zaměření PPP: Vztahy, emoce, spolupráce, konflikty, projevy agrese, šikana a kyberšikana, život s postižením (vše probíráno celoročně v rámci OSV pro primu)

Pravidelné akce: Seznamovací kurz

Kurzy PPP:

Prevence s městskou policií: Šikana

Finanční gramotnost (interaktivní výstava o penězích)

Sekunda

Zaměření PP: Multikulturalita a náboženská diferenciaci, xenofobismus, rasismus, náboženský a polit. extremismus, lidská práva, sexuální výchova, vliv kouření na organismus (vše probíráno celoročně v rámci OSV pro sekundu)

Pravidelné akce: Festival Jeden svět o lidských právech (Člověk v tísní)

Kurzy PP:

Vzdělávací dílny s dokumentárním filmem (Člověk v tísní)

Dětská práva, postupy a sankce při jejich nedodržování (Fond ohrožených dětí)

Tercie

Zaměření PP: Psychické procesy a stavy, konfliktní situace, zneužívání, záškoláctví, poruchy příjmu potravy, návykové látky (drogy, alkohol, OPL), lidská práva

Kurzy PP:

Projektový týden primární prevence (5 dní v září)

Kvarta

Zaměření PP: Globalizace, finanční gramotnost, gambling, netolismus, trestní činnost

Pravidelné akce: Jarmark (vytváření podnikatelského plánu a jeho uvedení do praxe),
Finanční gramotnost (dvoudenní hra)

Kurzy PP:

Školní hra o finanční gramotnosti (2 dny)

Beseda o kyberkriminalitě s PČR

Kvinta

Zaměření PP: Média, 15 let - trestní zodpovědnost, zátěžové situace a sociální problémy, kriminalita, vandalismus, delikvence,

Pravidelné akce: Adaptační kurz

Kurzy PP:

Prevence s Městskou policií: Legální a ilegální drogy/ Trestní zodpovědnost (Městská policie)

Prevence neplánovaného těhotenství (J. Kultová)

Projekt Člověk v tísní: Normalizace

Sexta

Zaměření PP: Duševní zdraví, náročné životní situace, sexuálně motivovaná kriminalita, domácí násilí, sexuálně rizikové chování, pohlavní nemoci

Kurzy PP:

Jak poznat, že jsem se zbláznil? (seminář a výzkum, Ledovec)

Seminář o kriminalitě a problémovém chování (bez učitele! Společnost Tady a Teď)

Prevence šikany, prevence domácího násilí (Bílý kruh bezpečí)

PC hra Cesta z ghetta – trenažér životních strategií

Projekt se zrakově postiženými

Septima

Zaměření PP: Rodinné právo, trestní právo, užívání návykových látek (kouření, drogy, alkohol, OPL), poruchy příjmu potravy

Kurzy PP:

Projekt Nevypusť duši (asistuje žákyně oktávy A. Havlová)

Sebeobrana s PČR

Rizika mladých řidičů s PČR

Zvýšení právního vědomí žáků (Informační a vzdělávací centrum Plzeň)

Oktáva

Zaměření PP: Sebepoznání a seberozvoj, „střet s realitou“ při dalším studiu, extrémní projevy agrese

Kurzy PP:

Vizualizace budoucího povolání formou konzultací s učiteli v rámci hodin VOP

Beseda o domácím násilí (přednáška školního psychologa)

O všech plánovaných školních akcích jsou žáci informováni třídním učitelem, učitelem předmětu, na který je akce vázána, popřípadě se s nabídkou akcí seznamují prostřednictvím internetových stránek školy. Žákům bude také v prvním patře k dispozici nástěnka věnující se primární prevenci. V plánu je vytvoření schránky důvěry a také e-mailové schránky důvěry.

Propagace školního preventivního programu

- Internetové stránky školy
- Školní nástěnka
- Třídní schůzky
- Třídnické hodiny
- Adaptační kurz

- Seznamovací kurz
- Turistický kurz

7. Krizový plán při výskytu rizikového chování:

Při tvorbě rizikového plánu chování se vychází z Metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, č.j.: 20 006/2007-51.

1. Mít školní řád a v něm přesně stanoveno, jak se má žák Gymnázia Františka Křižíka chovat. Přesně charakterizovat jaké látky a věci do školy nepatří. Stanovit pravidla postihů za porušení školního řádu
2. Vytvořit manuál, jak se zachovat, pokud žák poruší školní řád a přinese do školy zakázané látky, popř. přijde do školy pod vlivem alkoholu
3. Specifikovat opatření pro žáky nezletilé (vždy informovat nejprve rodiče) a pro žáky plnoleté

Doporučené postupy školy

- Škola zajistí podmínky pro předcházení výskytu případů užívání návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně všech školních akcí i mimoškolní činnosti, která se koná pod záštitou školy
- Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně veškerých školních akcí.
- Školním řádem školy a vnitřním řádem školského zařízení (dále jen „školní řád“) jasně vymezit zákaz užívání návykových látek ve škole, jejich nošení do školy
- Poskytovat žákům a zákonným zástupcům nezbytné informace nutné k zajištění jejich ochrany před tímto jevem
- Poskytovat žákům věcné a pravdivé informace o návykových látkách formou, která je přiměřená jejich rozumovému a osobnostnímu vývoji
- Působit na žáky v oblasti primární prevence užívání návykových látek
- Do veškerých poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví zakotvit informace o nebezpečnosti užívání návykových látek a zákazu jejich užívání při všech činnostech souvisejících se školními aktivitami
- Poskytovat žákům, kteří mají s užíváním návykových látek problémy, jakož i jejich zákonným zástupcům, informace o pomáhajících institucích a možnostech řešení situace
- Při řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek nebo distribucí OPL je třeba spolupracovat s dalšími zainteresovanými institucemi – Policie ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí, školská poradenská zařízení apod.

- V případech, které stanoví zákon, plnit ohlašovací povinnost směrem k orgánům činným v trestním řízení, orgánům sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností a zákonným zástupcům žáka

A) TABÁKOVÉ VÝROBKY

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit, zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená.

Prostory školy jsou označené viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření. Školním řádem **se zakazuje kouření** v prostorách školy, v okolí školy a na akcích pořádaných školou.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je nutné tabákový výrobek žákovi **odebrat** a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Pedagogický pracovník dále **postupuje podle školního řádu školy**.
- V případě porušení zákazu kouření **informuje** třídní učitel **zákonného zástupce nezletilého žáka**
- **V závažných případech** (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, **vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností**. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc
- Z **konzumace tabákových výrobků** ve škole je třeba **vyvodit sankce stanovené školním řádem**.

B) ALKOHOL

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

Školním řádem škola stanoví **zákaz užívání alkoholu v prostorách školy** v době školního vyučování i na všech akcích školou pořádaných.

Konzumace alkoholu ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je mu třeba v další **konzumaci zabránit**
- Alkohol je třeba žákovi **odebrat** a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat

- V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je **ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola první pomoc** a péči a **volá lékařskou službu první pomoci**
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle **školního řádu školy**
- V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, **vyrozumí škola ihned zákonného zástupce** a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole
- **Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany** dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc
- **Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole** i v případě, kdy je žák schopen výuky
- **Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálněprávní ochrany dítěte.**
- V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace
- **Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.**
- Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů

Nález alkoholu ve škole

1. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:
 - **Tekutinu nepodrobují žádnému testu** ke zjištění jeho chemické struktury, o nálezu ihned **uvědomí vedení školy**
 - Nalezenou **tekutinu uloží u vedení školy** pro případ usvědčujícího důkazu
 - **Zpracují stručný záznam** o události
2. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka alkohol**, postupují takto:
 - Zabavenou **tekutinu nepodrobují žádnému testu** ke zjištění její chemické struktury a o nálezu ihned **uvědomí vedení školy**
 - O nález **sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka**
 - Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
 - O nález **vyrozumí zákonného zástupce žáka**, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
 - **V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři**

C) OPL

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Školním řádem škola stanoví **zákaz užívání OPL** a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanoví rovněž sankci za porušení zákazu.

- Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace OPL ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další **konzumaci zabránit**
- Návykovou látku je třeba žákovi **odebrat** a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, **pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí**
- V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, **zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci**
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník **podle školního řádu školy**. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy
- V případě, že **žák není schopen pokračovat** ve vyučování, **vyrozumí škola ihned zákonného zástupce** a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole
- V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole
- **Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů**. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc
- **Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě**, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy)
- **Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.**
- V případě uživatelova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytnete škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace

- Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem, nicméně je **nutné rozlišovat distributora od uživatele**. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu
- **Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání**

Distribuce OPL ve škole

- Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující
- Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem
- Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu
- Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany.

Nález OPL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Látku **nepodrobují žádnému testu** ke zjištění její chemické struktury
- O nálezů ihned **uvědomí vedení školy**
- **Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru**
- **O nálezů vyrozumí Policii ČR**, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky

B. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury
- O nálezů ihned uvědomí vedení školy
- O nálezů sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupce

- O nálezu vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka
- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR

C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

- Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence **Policie ČR**
- Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkontaktují s ní další postup a **informují zákonného zástupce žáka**
- Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem.
- **U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.**

D) KRÁDEŽE A VANDALISMUS V PROSTŘEDÍ ŠKOLY

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednáním, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

- O události **pořídít záznam** na základě výpovědi poškozeného.
- **Věc předat orgánům činným v trestním řízení** (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR) nebo poučit poškozeného žáka (jeho **zákonného zástupce**), že má tuto možnost
- V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

- Ve školním řádu uvést, že každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti
- V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout

Jak postupovat při vzniku škody

- Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti **vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka**

- V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody
- V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou

8. Jak poznám, že má žák problém?

- Změnila se osobnost žáka v poslední době v nějakém významném ohledu?
- Má časté výkyvy nálad?
- Straní se kolektivu?
- Je zlostný nebo depresivní?
- Ztratil zájem o školu a o vyučování, případně další aktivity, např. sport?
- Zhoršil se jeho prospěch?
- Reaguje nepřiměřeně, když s ním mluvíte o alkoholu a o drogách, mění téma?
- Myslíte si, že lže?
- Pozorujete změnu fyzického stavu žáka?
- Má rozšířené nebo zúžené zornice? Nejasné vyjadřování a myšlení?
- Ztratilo motivaci, nadšení a vitalitu?
- Našli jste u něj důkazy užívání drog nebo alkoholu, prášky, lahve?
- Zhoršil se vztah žáka k ostatním spolužákům?
- Změnil se jeho styl oblečení?
- Zdá se být méně soustředěný?

9. Kontakty na webové stránky s problematikou rizikového chování mládeže:

www.odrogach.cz

www.drogyinfo.cz

www.kr.plzensky/portal/odbory/skolstvi/prevence,

www.icm.cz/taxanomy-menu/4/16

www.ippp.cz

www.icm.cz

www.nidm.cz

www.msmt.cz

www.vupraha.cz

www.skolaonline.cz

www.mvcr.cz/prevence/priority/index.html

www.vlada.cz/cs/rvk/rkpp/rvpp-uvod.html

www.aids.cz

www.dropin.cz

www.adiktologie.cz

www.drogy.net

www.drogovaporadna.cz

www.doktorka.cz

www.lekarna.cz

www.anabell.cz

www.stop-ppp.estranky.cz

www.boulimie-anorexie.cz

OSPOD pro Plzeň 1:

<https://umo1.plzen.eu/urad-a-samosprava/urad-mestskeho-obvodu/odbory-aoddeleni/socialni-odbor/>